

Motion till riksdagen 2005/06:K245

av **Torsten Lindström (kd)**

Lokala folkomröstningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att se över reglerna om kommunala folkomröstningar så att lokala folkomröstningar blir lättare att genomföra och att utgången respekteras såväl av kommunerna som av regeringen.

Motivering

Demokrati betyder i sin bokstavliga mening folkstyre. Ett demokratiskt styrelseskick fordrar att det är folkets vilja som avgör hur samhället formas och utvecklas. Men demokratin innebär långt mer än en teknisk lösning av maktfördelningen i samhället. Ett i sann mening demokratiskt samhälle innebär också ett förhållningssätt där respekt för varje människas unika och okränkbara värde, tolerans, jämlikhet och jämställdhet råder.

Som förtroendevalda har vi ett gemensamt uppdrag att förverkliga folkviljan genom ett gott förhållningssätt. Förtroendevalda bör inom det demokratiska förhållningssättets ramar söka följa folkets röst även när den inte stämmer med det egna partiets uppfattning.

I Surahammar har föreningen Barnens Rätt till Föräldrars Tid samlat in namnunderskrifter motsvarande de 5 % av kommuninvånarna som krävs för att en kommunal folkomröstning ska prövas. Syftet med den föreslagna folkomröstningen är att möjliggöra ett ställningstagande till kommunal vårdlön. Initiativtagarna menar att det i dag föreligger en stark orättvisa i samhället. De föräldrar som väljer att vårda de egna barnen och därmed inte använder den kommunala barnomsorgen får inte någon ekonomisk ersättning av kommunen medan de föräldrar som har barn i kommunal barnomsorg får stora ekonomiska subventioner.

För att frågan om en kommunal folkomröstning ska prövas krävs i dag att 5 % av kommuninvånarna så kräver. Däremot är det kommunfullmäktige som avgör om folkomröstningen ska ske eller inte. I det aktuella fallet avslogs folkomröstningskravet utan vidare motivering. Detta är märkligt och föder

Fel! Okänt namn på

givetvis en besvikelse hos de berörda samt en berättigad skepsis mot det demokratiska systemet. Kommundemokratikommittén konstaterade också i sitt betänkande 2001 att avslag på begäran om lokala folkomröstningar lett till besvikelser och irritation över det demokratiska systemet.

Det finns fler exempel på hur kommunledningar avslagit kommuninvånarnes önskemål om folkomröstning enkom för att dessa inte passat den politiska inriktning som kommunledningen företräder. Av de 70 initiativ till lokala folkomröstningar som tagits sedan den nuvarande lagen trädde i kraft den 1 juli 1994 har bara tre stycken lett till folkomröstning. En mängd olika skäl, varav en del säkert relevanta men flertalet faktiskt irrelevanta, har anförts för att hindra lokala folkomröstningar. Det är självklart oacceptabelt att politiker på detta sätt sätter sig över folkviljan och motverkar den. Det var inte det som den radikala reformen med möjliggörande av lokala folkomröstningar som den borgerliga regeringen införde vid 1990-talets början syftade till. Målet är underlätta för lokala folkomröstningar har inte uppnåtts utan snarare omöjliggjorts av socialdemokratiska politiker.

Ett exempel där staten brustit i respekt för folkets vilja är den folkomröstning som genomfördes i Heby kommun om ett byte av länsstillhörighet. Det tydliga folkomröstningsresultatet har respekterats av kommunen men inte av staten som i stället försvårat och hindrat kommuninvånarnas vilja att få genomslag. Ett annat fall där regeringen ignorerat folkviljan är när lokala folkomröstningar i Uppvidinge och Karlstad visade att invånarna ville ha kommunal vårdlön till småbarnsföräldrar som vårdar egna barn i hemmet. Det är givetvis minst lika bekymmersamt att staten motverkar den lokala demokratin som att kommunen gör det.

Vid en interpellationsdebatt i riksdagen den 28 januari 2005 anförde det för demokratin ansvariga statsrådet att den av regeringen tillsatta Grundlagsutredningen åtagit sig uppdraget att se över frågan om lokala folkomröstningar. Därmed riskerar frågan att än mer dras i långbänk på ett sätt som inte är fruktbart ur demokratisk synvinkel.

Visserligen kan fler folkomröstningar, ett ökat inslag av direktdemokrati, av somliga upplevas som en urholkning av den representativa demokratin. Å andra sidan bör väl demokratin som helhet gynnas av ökat folkligt deltagande oavsett vilken form det sker i. Politiken får inte vara så snäv att den upplevs bevaka sina egna gränser. Riksdagen bör därför uttala att lagen om kommunala folkomröstningar ses över så att såväl kommuner som regeringen tydligare åläggs att följa önskemål om folkomröstning och att respektera dess utfall.

Stockholm den 20 september 2005

Torsten Lindström (kd)